

УДК347.77

DOI 10.34132/pard2022.18.01

ПОНЯТТЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Андріяш В. І., д-р наук з держ. упр., професор, Навчально-науковий інститут публічного управління та адміністрування, Чорноморський національний університет імені Петра Могили м. Миколаїв, Україна.

У статті наголошується, що основними особливостями сучасного етапу розвитку людства варто вважати глобалізацію та переважну орієнтацію на результати інтелектуальної діяльності. За таких умов особливої значущості набувають мотиваційні механізми ефективного використання інтелектуальних ресурсів, спрямованих на доведення нематеріальних результатів інтелектуальної діяльності до матеріалізованих ринкових продуктів, що задовольняють різні потреби сучасного суспільства та держави. Одним із найбільш ефективних сучасних інститутів, орієнтованих на вирішення цієї проблеми, є система привілеїв на результати інтелектуальної діяльності – інститут інтелектуальної власності. Аналіз формування інституту інтелектуальної власності показав, що на цей час сформувався цілий ряд теорій, що розкривають його сутність та спрямованих на вирішення фундаментальної суперечності у сфері створення та використання нових знань, які, з одного боку, повинні бути суспільним благом, що забезпечуватиме науково-технічний прогрес, а з іншого боку, навпаки, є природним правом творця цих знань, тобто приватним благом. Зазначене протиріччя чинить важливий вплив на формування стримуючих розвиток інноваційних систем конфліктів інтересів у сфері створення та комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності, а інститут інтелектуальної власності – це досягнутий суспільством компроміс та встановлені державою правила вирішення цієї суперечності й умови забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів ринку інновацій. При ефективному використанні результатів інтелектуальної

діяльності неможливо обійти питання поділу прав. Причому, незважаючи на існування формальних правил поділу інтелектуальних прав, на практиці вони нерідко виявляються недостатніми, що призводить до виникнення важкорозв'язних конфліктів. Очевидно, що системне формування та розвиток ефективних механізмів використання інституту інтелектуальної власності відіграє у вирішенні цієї проблеми дуже важливу роль.

Ключові слова: інтелектуальна власність, результати інтелектуальної діяльності, засоби індивідуалізації, інтелектуальний продукт, право інтелектуальної власності.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За весь час свого існування інститут інтелектуальної власності неодноразово змушений був доводити свою спроможність як ефективного фактору прискорення науково-технічного прогресу, економічного розвитку, й досі інтелектуальні права вважаються найважливішими інструментами формування національних інноваційних систем, що стосуються всіх без виключення сфер діяльності – від окремої організації чи установи до економіки регіону або держави в цілому. На ряду з цим, наявний практичний досвід існування сфери інтелектуальної власності свідчить про дуже суперечливе ставлення як до самого інституту інтелектуальної власності, так й до відповідно сформованих механізмів його використання, наприклад, існуючих підходів і тактики вирішення конфліктів інтересів у сфері інтелектуальної власності тощо. Наслідками такої суперечності є, зокрема, складні конфліктні ситуації в сфері створення та комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності, а також відсутності необхідної мотивації правої охорони та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, які в кінцевому результаті призводять до зниження ефективності інноваційних процесів на всіх без виключення рівнях та умовах. Результати більшості сучасних досліджень дають можливість стверджувати, що основними причинами невдач та розчарувань суб'єктів ринкових взаємовідносин в інституті інтелектуальної власності на різних рівнях є здійснення несистемних спроб використання вказаного

явища, не виправдане звуження комплексу дій щодо виключно патентних і юридичних заходів, а також абсолютизація ролі права на об'єкти інтелектуальної власності, як інструменту підвищення конкурентоспроможності продукції та бізнесу. Саме тому основними завданнями публічного управління в сфері інтелектуальної власності на сучасному етапі суспільного розвитку є ефективна реалізація результатів інтелектуальної власності в різноманітних сферах діяльності; гармонізація системи взаємовідносин між ведучими суб'єктами сфери інтелектуальної власності (державою, бізнесом та авторами інтелектуальної власності) в інтересах розвитку національної інноваційної економіки та управління. Крім того державна політика в сфері інтелектуальної власності має бути спрямованою на вдосконалення наявних можливостей, створення відповідних механізмів їхньої реалізації в системі конкретних заходів щодо підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, імпортозаміщення та розвитку пріоритетних напрямів розвитку вітчизняної економіки. Кожного року реєструються десятки тисяч об'єктів інтелектуальної власності, при цьому державі належить більша частина прав на інтелектуальну власність, але одночасно з цим держава досить неефективно вирішує проблеми щодо їхньої реалізації, що негативним чином відображається на кінцевих результатах, що мають як управлінський, так й економічно-соціальний характер. Крім того подальше вдосконалення правового регулювання взаємовідносин в сфері інтелектуальної власності повинно стимулювати відповідні зміни в організаційно-управлінських механізмах, котрі все ще здебільшого формуються на основі адміністративно-командних методів управління. Наявна різноманітність правових, економічних та соціальних взаємовідносин, внутрішніх протиріч інституту інтелектуальної власності, стратегічного характеру ринку об'єктів інтелектуальної власності для національного розвитку тієї чи іншої держави, а також інші фактори й проблеми формування та розвитку інституту інтелектуальної власності наголошують на необхідності здійснення ґрунтовного дослідження поняття та змісту інституту інтелектуальної власності, визначення мети та стратегії управління таким ресурсом, а також формування відповідних механізмів,

що підвищуватимуть ефективність функціонування інституту інтелектуальної власності.

Аналіз досліджень і публікацій. Незважаючи на високий рівень активності дослідників у сфері публічного управління інноваційними процесами загалом, а також окремими сферами застосування інституту інтелектуальної власності, зокрема, щодо оцінки вартості відповідних публікацій, що присвячені ґрунтовним системним дослідженням проблем управління інтелектуальною власністю поки що не так багато. Ряд досліджень присвячено питанням формування відповідних систем управління інтелектуальною власністю. Необхідність вказаних систем суттєво зростає за наявності високого рівня винахідницької активності під час створення дослідницьких організацій та установ тощо. Важливими вказані системи є й під час створення автоматизованих систем керування базами даних об'єктів інтелектуальної власності й формування на їхній основі нематеріальних активів тощо. Варто вказати, що представлені в науковій літературі роботи здебільшого присвячені питанням ідеології управління інтелектуальною власністю, причому, здебільшого у відповідних дослідних установах та організаціях [2; 9; 10]. Також більшість робіт піддає критиці існуючу практику державної політики щодо сфери поділу прав на результати інтелектуальної діяльності, отримані за рахунок коштів державного бюджету [12; 17; 24; 34; 35]. Деякі роботи розглядають теоретичні аспекти формування та розвитку національних і міжнародних патентних систем, а також механізмів регулювання взаємовідносин у сфері створення й використання засобів індивідуалізації товарів і послуг суб'єктів господарювання [13; 20; 27]. Варто вказати, на існування великої кількості досліджень присвячених питанням механізмів та структур управління інтелектуальною власністю, а також процесним моделям управління інтелектуальними активами тощо [14; 22; 30]. Отже, наявні публікації щодо питань інтелектуальної власності свідчать про те, що в більшості сучасних країн існує та ефективно функціонують механізми підвищення ефективності управління інтелектуальними ресурсами й інноваційними процесами на основі поділу й використання інтелектуальних прав, а ситуацію, що склалася у вітчизняних умовах можна охарактеризувати таким чином:

інтелектуальна власність існує, але відсутнє чітке розуміння що це й навіщо. Очевидно, що системне формування й розвиток ефективних підходів щодо розуміння поняття та змісту, а також механізмів ефективного використання інституту інтелектуальної власності відіграє вирішальну роль щодо вирішення вказаної проблеми. Як наслідок, на кожному рівні – державному, регіональному, місцевому – є необхідним встановлення чіткого розуміння поняття та змісту інтелектуальної власності відповідної системи управління нею, з відповідно прийнятою ідеологією, відпрацьованими механізмами, чіткою структурою та формалізованим процесом.

Мета статті – проаналізувати особливості поняття та змісту інтелектуальної власності, формування інституту інтелектуальної власності наголошуючи, що до сьогодні сформувався цілий ряд теорій, що розкривають його сутність, кожна з яких є спробою вирішення фундаментального протиріччя у сфері створення та використання нових знань, які, з одного боку, мають бути суспільним благом, а з іншого боку, – навпаки, є невід’ємним, природним правом автора цих знань.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). В процесі дослідження були поставлені наступні завдання:

- проаналізувати основні теоретичні підходи щодо розуміння сутності та змісту інтелектуальної власності;
- окреслити коло прав, які вважаються правами інтелектуальної власності;
- визначити основні види прав інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із головних показників цивілізації суспільства, як показує історія, – є та увага, котра приділяється суспільством саме процесам розвитку культури, техніки, науки. Успіх вирішення нагальних проблем, що виникають перед суспільством, багато в чому залежить від того, наскільки значним є інтелектуальний потенціал суспільства, а також рівень його культурного розвитку. В той же самий час техніка, наука і культура можуть динамічно розвиватися лише за наявності певних умов, у тому числі оцінки та необхідного захисту інтелектуальної власності. Варто вказати, що різноманітні знаки обслуговування, товарні знаки, найменування місць походження товарів, фірмові найменування

стають дедалі важливішими об'єктами власності за умов реальної ринкової економіки сучасної держави. Крім того об'єктивна потреба щодо захисту, а також оцінки об'єктів інтелектуальної власності та засобів індивідуалізації обумовлюється певними факторами:

1) необхідністю насичувати ринок відповідними послугами та товарами;

2) створенням рівних умов господарювання різних типів власників товару;

3) використанням конкурентних основ у діяльності, й навіть підвищенням відповідальності за її результати тощо [2, с. 35-36].

Отже, актуальність вказаної теми, не викликає сумніву, оскільки вона обумовлюється ще й тим фактом, що у зв'язку з прийняттям ст. 148 Цивільного кодексу України питання, пов'язані з регулюванням взаємовідносин, які виникають саме в сфері використання результатів інтелектуальної діяльності, на даний момент мають досить спірний характер, а також потребують всебічного аналізу та подальшого вивчення [25]. Під поняттям інтелектуальної власності Конституція України об'єднує права результати різних видів творчості, «гарантуючи свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності» [11]. Згідно з Цивільним кодексом, це поняття слід тлумачити як «право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності» [25]. Однак, якщо говорити про результати інтелектуальної діяльності, то в даному випадку слід звернути увагу, що у структурі цивільно-правового апарату вони позиціонуються як один із різновидів об'єктів цивільних прав. Однак варто зазначити, що, як і щодо більшості інших об'єктів, які передбачаються Цивільним кодексом, офіційного поняття результату інтелектуальної діяльності немає, але у науковій літературі представлена ціла низка думок різноманітних авторів щодо цього питання, які є досить різними, але здебільшого розуміються як: 1) певні нематеріальні результати творчої праці; 2) ідеальні продукти, що виражені в об'єктивній формі; 3) твори інтелектуальної праці, що становлять інформацію, яка зафіксована на певному матеріальному носії тощо [13, с. 56-57]. Незва-

жаючи на те, що всі вищевказані поняття є відображенням сутності результатів інтелектуальної діяльності, кожне з них окремо не розкриває всіх необхідних властивостей об'єктів такої діяльності.

Варто вказати, що результати інтелектуальної діяльності не одразу перетворюються на результати інтелектуальної власності. В даному випадку необхідним є дотримання певної правової процедури, лише після цього особа стає власником та має право: 1) на володіння; 2) на користування; 3) на розпорядження об'єктом інтелектуальної власності [18, с. 45-46].

Зважаючи на відповідні норми Цивільного кодексу, можна говорити про те, що законодавцем були «прирівняні поняття інтелектуальної власності та сукупності результатів інтелектуальної діяльності, а також засобів індивідуалізації як об'єктів цивільного права» [24, с. 29-30]. Іншими словами, вказані категорії виступають в якості рівнозначних. Аналогічний висновок можна зробити також щодо офіційних роз'яснень, в яких йдеться про те, що інтелектуальна власність охоплює лише «результати інтелектуальної діяльності, а також прирівняні до них засоби індивідуалізації товарів, послуг, юридичних, підприємств, організацій, але не права на них» [26, с. 19].

Отже, термін «інтелектуальна власність» включає два поняття: інтелектуальний та власність. Для того щоб правильно трактувати поняття «інтелектуальної власності», на нашу думку, слід чітко розуміти значення двох його складових елементів. Також велике значення має виключне право на об'єкти інтелектуальної діяльності та прирівняні до них засоби індивідуалізації робіт, послуг, продукції, а також юридичних осіб поряд із існуючим речовим правом як одним із видів абсолютних прав, які опосередковують статистику майна взаємовідносин [34, с. 57]. Однак слід зазначити, що два види цих абсолютних прав достатньо сильно відрізняються як за формами діяльності, в рамках якої вони створюються, так і за самими об'єктами.

Поняття інтелектуальної власності постійно вживалося як теоретиками-юристами, так й теоретиками – економістами у XVIII-XIX ст., але широке використання в обігу цього поняття розпочалося лише у другій половині XX ст., а саме у 1967 р. після підписання у Стокгольмі конвенції, на основі якої було засновано Всесвітню орга-

нізацію інтелектуальної власності [6, с. 30]. Відповідно до положень конвенції до інтелектуальної власності було віднесено:

- твори літературного, художнього та наукового характеру;
- виконавську діяльність артистів, звукозапис, радіо – та телевізійні передачі;
- винаходи, що стосуються всіх сфер людської діяльності;
- відкриття наукового характеру;
- промислові знаки;
- товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування та комерційні позначення;
- захист від недобросовісної конкуренції;
- всі інші права, що належать до інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній та художній сферах [6, с. 32].

Варто вказати, що вже через певний час у сферу діяльності Всесвітньої організації інтелектуальної власності включаються виняткові права, які відносяться: до географічних вказівок; до іменних назв; баз даних; нових сортів рослин, а також порід тварин; інтегральних мікросхем; радіосигналів [14, с. 59].

Крім того, до інтелектуальної власності досить часто почали відносити закони щодо комерційної таємниці, а також недобросовісної конкуренції, незважаючи на те, що вони не становлять виняткових прав за своєю конструкцією. Отже, підсумками Стокгольмської конференції 1967 р. є формування поняття інтелектуальної власності та визначення, які права варто до них відносити.

Однак лише у другій половині ХХ ст., а саме у 1978 р., держави – учасниці Всесвітньої організації інтелектуальної власності приймають Женевський договір щодо реєстрації наукових відкриттів [17, с. 10-11]. Вказаний договір передбачав закріплення авторства, а також пріоритету відкриття та інформування світової громадськості. Але все ж таки він, нажаль, так і не набув юридичної сили. Охорона наукових відкриттів на міжнародному рівні так й не відбулася, незважаючи на те, що до цього вже був наявним аналогічний національний досвід у державах соціалістичного табору. Варто вказати, що за наступні роки, наприклад, в СРСР було зареєстровано практично 400 відкриттів, причому кількість заявок на відкриття складала більше дванадцяти тисяч [20, с. 89]. Не викликає сумніву

той факт, що відбір здійснювався досить суворо. Однак, вже з розпадом так званого «соціалістичного табору» спеціальна охорона відкриттів на міжнародному рівні припинила своє існування [20, с. 90].

В той же час варто зазначити що «за часів СРСР чинне законодавство не тільки не вживало такого терміну, як «інтелектуальна власність», але й тоді було відсутнє спеціальне законодавство у сфері інтелектуальної власності» [36].

В сучасній науці (в першу чергу юриспруденції) поняття інтелектуальної власності вважається єдиним терміном і слова, що входять до нього, не підлягають трактуванню окремо. Зокрема, інтелектуальна власність є не окремим випадком права власності, незважаючи на те, що така думка є досить поширеною, а самостійним правовим режимом, тобто групою режимів [7, с. 13].

Саме тому поняття інтелектуальної власності вживається у кількох значеннях:

1) у вузькому значенні: правом охороняються лише результати творчості;

2) у широкому значенні: охорона надається як результатам творчості, так й іншим об'єктам, які є результатами такої діяльності;

3) у суб'єктивному сенсі: розуміється сукупність правочинів особистого та майнового характеру, що належать авторам творчих досягнень, власникам патентів, а також іншим особам, які здійснили реєстрацію засобів індивідуалізації, їх спадкоємцям, а також правонаступникам, виняткові права на результати інтелектуальної діяльності, що належать до художніх, літературних, наукових творів, фонограм, виконання, кабельного мовлення та ефірного, винаходів та зразків, корисних моделей, товарних знаків, а також знаків обслуговування, географічних вказівок, фірмових найменувань, інтегральних мікросхем, секційних досягнень, захисту проти недобросовісної конкуренції;

4) в об'єктивному сенсі: сукупністю норм, регулюючих взаємовідносини, взаємопов'язані з використанням, і навіть створенням певних результатів інтелектуальної творчої діяльності, й навіть засобів індивідуалізації учасників громадянського обороту [28, с. 55].

Варто зазначити, що інтелектуальна власність ґрунтується саме на відповідних знаннях. Знання – є «сукупність закріплених у мис-

ленні, й навіть свідомості фактів дійсності, які стосуються тієї або іншої сфери» [30, с. 54]. Перш ніж вони будуть закріплені на певному носії, таке знання є невіддільним від людини. Одну з найповніших класифікацій знань було розроблено Європейською комісією та представлено в 2003 р., згідно з якою, можливо виділити такі типи знань:

1) технологічні знання – це «знання, основними джерелами яких є підприємства відповідного сектора, які проводять власні розробки та дослідження, інститути відповідного сектору, університети, державні наукові установи» [1, с. 12]. Сюди також можемо включити нові підприємницькі структури, де є розвиненою активність у сфері дослідження;

2) наукові знання, тобто знання, які сформувалися під час навчання у вищих навчальних закладах, під час фундаментальних досліджень у різних приватних центрах інноваційних досліджень та у державних науково-дослідних інститутах;

3) інновації, які здійснюються під час відкриття нових виробництв, а також різними компаніями підприємницького сектору;

4) інтелектуальний капітал, що виникає як результат діяльності різних університетів з підготовки висококваліфікованих кадрів, спеціалістів та в результаті досліджень у підприємницькому та державному секторах;

5) інформаційно-комунікативні технології, що створюються в корпоративному секторі, а також поширюються як результат застосування та діяльності різних мережевих структур;

6) кваліфікація, яка здобувається людиною під час навчання у вищому навчальному закладі, на будь-яких професійних курсах, у корпоративному секторі. Також вона може бути результатом професійного досвіду будь-якого працівника у всіх сферах економіки, у тому числі у підприємницькому секторі [14, с. 55].

Однак варто зазначити, що далеко не будь-які знання слід відносити до інтелектуальної власності. Зважаючи на різні види знань певні науковці розглядають інтелектуальну власність як «результат втілення певних ідей, творчих думок, технологій та їхнього комерційного застосування» [13, с. 44-45]. Інші більш схильні розглядати інтелектуальну власність з економічної точки зору наголошуючи,

що «саме власність є визначальною категорією та ознакою» [26, с. 9-10]. З юридичної точки зору поняття власності зводиться до «права власності, оскільки економічні взаємовідносини регулюються природним правом відповідно до встановлених законодавчих норм» [12, с. 280]. Варто згадати ще частину науковців котрі розглядають інтелектуальну власність з точки зору філософії та соціальних наук, наголошуючи, що вона є «певною формою соціальних взаємовідносин, котрі виникають з приводу розпорядження об'єктами, структура котрих визначається патентом чи авторським свідоцтвом» [3, с. 8]. На думку іншої групи дослідників, процеси комерціалізації результатів інноваційної діяльності дають можливість розглядати інтелектуальну власність «в якості як товару (нематеріального активу), так і капіталу (витрат на освіту та вкладання у нематеріальні активи)» [19, с. 22]. Варто навести точку зору деяких дослідників, які стверджують, що «інтелектуальній власності притаманний феномен інституційного характеру, що визначає соціальний статус авторів, винахідників та інших суб'єктів, які створюють нововведення. Вона регулює процеси творчої, культурної, соціальної, політичної та економічної практики, забезпечує охорону прав на об'єкти творчої діяльності та її ефективність» [20, с. 3].

З точки зору публічного управління інтелектуальну власність варто сприймати як інтегровану систему підготовки та забезпечення різноманітних рівнів управління для ефективного планування, контролю та прийняття відповідних управлінських рішень щодо інтелектуальної власності та її об'єктів. Така система повинна представляти собою відповідний процес, де об'єктом управління виступатимуть взаємовідносини між всіма учасниками виробництва та реалізації об'єктів інтелектуальної власності за допомогою здійснення відповідної державної реєстрації власників інтелектуальної власності, а предметом – закономірності встановлення причинно-наслідкових зв'язків, що закріплюватимуть інтелектуальні права правовласників інтелектуальних прав, а також їх належну охорону, оптимально поєднуючи організацію та самоорганізацію, формальні та неформальні правила та норми поведінки учасників щодо здійснення та забезпечення повного життєвого циклу об'єкту інтелектуальної власності. Вказане повинно забезпечити належну

координацію, взаємодію та узгодженість окремих елементів управління для досягнення стратегічних цілей та ефективної діяльності. Головною метою управління об'єктами інтелектуальної власності можемо вважати забезпечення необхідної можливості системного формування та розвитку унікальних взаємовідносин, знань та здібностей виробляти унікальну продукцію з її унікальними властивостями для максимально повного задоволення існуючого попиту. Відсутність або недосконалість такої системи управління інтелектуальною власністю ставитиме під сумнів досягнення цілей, що стоять перед сучасною державою в сфері інноваційного, науково-технічного та промислового розвитку. Крім того необхідним є формування та реалізація довгострокової державної політики в сфері інтелектуальної власності, що дозволить здійснювати системний підхід до вироблення необхідної державної політики в сфері інтелектуальної власності. Аналіз наявного досвіду закріплених повноважень в сфері інтелектуальної власності за відповідними органами державної влади в економічно розвинених країнах наголошує, що консолідація саме таких повноважень в спеціально створеному єдиному органі використовується в більшості високорозвинених державах (США, Великобританія, Німеччина тощо). Також потребують аналізу повноваження органів державної влади, які будуть вповноважені діяти та приймати відповідні рішення в сфері інтелектуальної власності.

Отже, на сучасному ринку результати інтелектуальної власності людини, які поєднуються загальним поняттям «інтелектуальна власність», набувають все більшого значення. Незважаючи на те, що вони підпорядковуються основним правилам ринку, слід все ж відзначити, що характер прав інтелектуальної власності, їх охорона, а також реалізація мають низку специфічних особливостей. В той же час наявна практика свідчить про недостатню ефективність функціонування інституту інтелектуальної власності. Незважаючи на значні об'єми державних інвестицій в наукову та інноваційну діяльність, існує цілий ряд проблем, що створюють перепони розвитку ринку інтелектуальної власності: неефективне використання створених за рахунок держави об'єктів інтелектуальної власності, котрі складають значну частку в загальній частині створених об'єктів інтелектуальної власності. Отже, аналізуючи інтелектуальну власність як

родове поняття, не можна обмежуватися лише кількома видами, наприклад, промисловою власністю, творами, охороною авторського права, й зводити їхній захист лише до основних типів [20, с. 55].

Варто звернути увагу й на той факт, що під об'єктом промислової власності варто «розуміти творіння людини, яке носить науково-технічний характер» [24, с. 66]; об'єкт авторського права – це вже «об'єкт культури та мистецтва» [24, с. 67]. Після такого пояснення немає сумнівів щодо обмеженості вказаного підходу. З іншого боку, під інтелектуальною власністю можна розуміти «всі предмети, а також різні прояви духовної культури, в тому числі інформацію та моральне авторське право» [35, с. 44], що буде, в свою чергу, вже надто широким розумінням інтелектуальної власності.

Положення Цивільного кодексу вказують, що виняткові права (інтелектуальна власність) можуть встановлюватися на певні результати інтелектуальної діяльності, а також на прирівняні до них засоби індивідуалізації, а саме: 1) на твори літератури, науки, мистецтва; 2) результати виконавчої діяльності артистів-виконавців, диригентів, режисерів-постановників, які призначені для розповсюдження серед невизначеного кола осіб за допомогою технічних засобів; 3) винаходи; 4) корисні моделі; 5) програми для ЕОМ; 6) радіо- та телевізійні передачі; 7) звукозапису та відеозапису; 8) найменування місць походження товарів; 9) селекційні досягнення; 10) інформацію та інші відомості, що становлять комерційну таємницю; 11) промислові зразки; 12) товарні знаки та знаки обслуговування; 13) фірмові найменування та комерційні позначення; 14) інші результати інтелектуальної діяльності, й навіть засоби індивідуалізації, охорона яких також передбачена на законодавчому рівні [34, с. 66].

Слід звернути увагу на останній пункт цього переліку, з якого стає очевидним, що перелік об'єктів не є вичерпним та потребує подальшого доопрацювання.

Отже, на сьогодні сформовано два основні підходи щодо поняття інтелектуальної власності: перший наголошує на доцільності використовувати поняття «інтелектуальної власності» поклавши в основу поняття власність та її особливості; інший підхід наголошує на необхідності використовувати поняття «інтелектуальної власності» через призму права. Прихильники першого підходу наполяга-

ють на тому, що поняття інтелектуальної власності в розумінні саме «власності» повинно бути обов'язково закріплено на законодавчому рівні й активного його використання в рекомендаційних документах тощо [6, с. 32]. Наприклад, одні дослідники вважають, що доречним було б на законодавчому рівні поставити «право власності та права на об'єкти інтелектуальної власності на один рівень, як рівнозначні, оскільки необхідно визначати та фіксувати саме права на майно у всьому різноманітті його об'єктів, а не лише на речі» [17, с. 7]. На думку інших варто наголошувати на «схожості прив'язки до об'єкта в обох конструкціях, оскільки «річ без права» для права не існує, формулювання «зобов'язується передати річ у власність іншій стороні» маючи на увазі перехід права на річ» [28, с. 54]. Однак наголосимо, що на законодавчому рівні пояснюється лише поняття «права інтелектуальної власності», а не самої «інтелектуальної власності» та її особливостей. Крім того основним поняттям в даному випадку вважається визначення, котре надано у положеннях Цивільного кодексу України, відповідно до яких право інтелектуальної власності – є «право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом. Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається цим Кодексом та іншим законом» [25].

Інша частина дослідників вважають таке поняття та його зміст неточним й ненауковим, пропонуючи загальновживане розуміння поняття інтелектуальної власності – як «особливого права на результати розумової діяльності людини в науковій, художній, виробничій ті інших сферах, котрі виступають об'єктами цивільно-правових взаємовідносин щодо частини права кожного володіти, користуватися та розпоряджатися результатами власної інтелектуальної, творчої діяльності» [27, с. 86]. При цьому останні, виступаючи нематеріальними благами, зберігаються за його «творцями» й можуть використовуватися іншими особами лише за наявності відповідного узгодження із ними [6, с. 34]. Зазначимо, що представники економічної науки доволі часто використовують поняття «інтелектуальної

власності», при цьому «власність» трактують не в юридичному, а в розумінні тотожному з ресурсом або активом [29, с. 54]. Крім того, деякі дослідники наголошують на тому, що на разі неможливо говорити щодо правомочності володіння, оскільки «об'єкти інтелектуальної власності є практично невлотимими на відміну від речей, і цим виключається здійснення фактичного панування щодо таких об'єктів» [34, с. 12]. Натомість, інші вважають, що «розпорядження повинно розкриватися як визначення порядку доступу до об'єкту інтелектуальної власності» [31, с. 10]. Як зазначають дослідники, при «наявності паралельного володіння твором широким колом осіб можемо спостерігати відсутність відповідного захисту володіння та неможливість застосування віндикації» [9, с. 51]. Також певна частина вважає, що «право на інтелектуальну власність завжди трохи ширше того об'єкта, на який воно встановлено, оскільки, наприклад, визнається порушенням використання товарного знака, подібного до ступеня змішування з тим знаком, який належить цьому правовласнику» [22, с. 14]. Досить часто деякі дослідники трактуючи взаємовідносини власності, розуміють під ними «всіляку належність будь-яких матеріальних і нематеріальних благ (як речей, так і, наприклад, результатів інтелектуальної діяльності) кому-небудь, у тому числі не обов'язково суб'єктам правовідносин» [14, с. 298]. Однак, на думку В. Жукова, термін «інтелектуальна власність» характеризується як «умовне явище і не відповідає суті правового явища – праву власності» [35, с. 44].

Варто також вказати, що багато сучасних дослідників відзначають подібність конструкцій інтелектуальної власності та матеріальної власності. Зокрема, на думку сучасників, володіння означає «володіння матеріальним носієм з об'єктом інтелектуальної власності», а користування – є «експлуатацією таких матеріальних носіїв», а можливість розпоряджатися – є «можливістю визначення юридичної долі об'єкта правовідносин інтелектуальної власності» [8, с. 15]. Крім того вони зазначають, що «обидві вказані конструкції наділені характером абсолютних прав, й певною мірою можуть використовувати один й той самий загальний інструментарій при динаміці майна (прав): договір купівлі-продажу, міни, заставу та інші договори, об'єктом яких можуть бути майнові права» [9, с. 49].

Варто вказати, що норми Цивільного кодексу України, використовуючи дефініцію «інтелектуальна власність» в ст. 418 [25], наголошує в наступній статті, що право інтелектуальної власності та право власності «не залежать один від одного», оскільки «перехід права на об'єкт права інтелектуальної власності не означає переходу права власності на річ» [25], а «перехід права власності на річ не означає переходу права на об'єкт права інтелектуальної власності» [25]. Зважаючи на викладене можемо стверджувати, що розуміння права власності не зовсім підходить до результатів інтелектуальної діяльності, оскільки результатом таких дій не є річ; такий об'єкт є нематеріальним, проте вираженням матеріальною формою, але при цьому більше не пов'язаний з власним матеріальним носієм. Іншими словами, продаючи результат інтелектуальної діяльності її власник позбавлявся б всіх прав на неї, як і власники матеріальних речей. Саме тому правовий режим на матеріальні об'єкти очевидно повинен бути відмінним від правового режиму нематеріальних об'єктів, втілених на матеріальних носіях. Крім того зауважимо, що причиною використання конструкції права власності на результати інтелектуальної власності є поширення ідеї, що саме право власності здійснює необхідне забезпечення максимально можливої захищеності власника прав на такі об'єкти. Також варто вказати, що при співвідношенні інтелектуальної власності з винятковим правом, деякі дослідники наголошують, що всупереч визначенню поняття «інтелектуальна власність», рекомендованого нормами Міжнародної конвенції, що лягла в основу Всесвітньої організації інтелектуальної власності, вітчизняні законодавчі норми мають на увазі не певну сукупність прав, а самі результати інтелектуальної діяльності [25]. Крім того, більшістю міжнародних договорів, які ратифіковані нашою державою, інтелектуальна власність визначається саме через поняття «права власності». Наприклад, Конвенція, на основі якої було засновано Всесвітню організацію інтелектуальної власності, міститься визначення поняття інтелектуальної власності, а саме п. 8 ст. 2 наголошує, що «інтелектуальна власність включає права, що належать до літературних, художніх та наукових творів, винаходів, промислових зразків, товарних знаків, а також всі інші права, що стосуються інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, лі-

тературній та художній сферах» [15]. На думку деяких дослідників вказане твердження містить певні протиріччя, а саме відбувається «ототожнення прав на об'єкти правового регулювання із самими об'єктами» [16, с. 5]. Крім того деякі дослідники наголошують, що в результаті внесення різноманітних змін до законодавчих норм помилково було виключено із числа об'єктів громадянських прав виключні права та створено певну правову конструкцію, котра припускає обернену здатність елементів, котрі не вважаються об'єктами громадянських прав» [7, с. 12]. Інші дослідники навпаки наголошують, що змістом вказаних правових норм є розуміння результатів інтелектуальної власності такими, що не є спроможними брати самостійно участь у відповідному громадянському використанні, але права на відповідні результати інтелектуальної власності таку можливість мають [1, с. 13]. Зважаючи на вказані особливості доречним було б внесення відповідних змін на законодавчому рівні, а саме до Цивільного кодексу України із необхідністю визначення як самого поняття «інтелектуальна власність» так й уточнення поняття «право інтелектуальної власності». Отже, право інтелектуальної власності на результати інтелектуальної власності – є дещо іншим правом, ніж право власності, однак виконує ті ж самі функції щодо результатів інтелектуальної діяльності, що є аналогічними до функцій права власності для речей. Як наслідок, поняття інтелектуальної власності можемо охарактеризувати як ставлення правовласника до результатів інтелектуальної діяльності; як сукупності результатів діяльності людини в будь-якій сфері життєдіяльності та пов'язаних з ними майнових і немайнових прав.

Варто наголосити, що на сьогодні саме власники інтелектуальної власності є тими, хто визначає формування нового світового та міжнародного устрою, оскільки знання чи інтелектуальна власність та її експлуатація з метою здобути «прибуток» є ключовим чинником забезпечення конкурентоспроможності та подальшого зростання [21, с. 73]. Крім того, інтелектуальну власність варто розглядати й як знання, що матимуть цінність як сьогодні так й в майбутньому, особливо в майбутньому; як певний актив, що здатний створювати в процесі діяльності реальну вартість. Успішними керівниками та управлінцями стануть лише ті, хто розроблятиме, дотримуватиметь-

ся та вдосконалюватиме наявні методики управління, що дозволитимуть здійснювати ідентифікацію, надбання прав, правову охорону й ефективне використання об'єктів права інтелектуальної власності створених чи придбаних їхніми установами, суспільствами, державами тощо. Також вони повинні бути здатними встановлювати, які саме об'єкти інтелектуальної власності необхідно встановити, а які варто створювати для того, щоб бути конкурентоспроможними та тривало перспективними.

Висновки. Сучасне поняття інтелектуальної власності у зарубіжній та вітчизняній науковій літературі все ще залишається дискусійним. Різні думки дослідників можемо віднести до двох основних концепцій: концепції власності та концепції виняткових прав. Автори, прихильники концепції власності здійснюють ототожнення прав автора продукту творчості з правом власності на матеріальні речі. Прихильники концепції виняткових прав на результати інтелектуальної власності, вважають, що таке право не повинно зводитися до права власності й має бути єдиним суб'єктивним правом, тобто бути винятковим. На нашу думку, право інтелектуальної власності на результати інтелектуальної діяльності – є іншим правом, ніж право власності, однак здатне виконувати відповідні функції щодо результатів інтелектуальної діяльності, аналогічні до функцій права власності для речей. Саме тому доцільно розглядати інтелектуальну власність дотримуючись комплексного підходу, враховуючи правову, економічну, філософську, управлінську тощо ролі щодо розробки та використання результатів інтелектуальної власності. Зважаючи на вказане, поняття інтелектуальної власності можемо визначити як певне ставлення правовласника до отриманих результатів інтелектуальної діяльності, в тому числі до засобів індивідуалізації, що наділена абсолютним характером, змістом якого виступає набір правочинів залежно від властивостей об'єкту та забезпечує відповідний та належний доступ й абсолютний захист, у чітко встановлених на законодавчому рівні правових меж. Крім того, сучасне суспільство є немислимим без здійснення активного використання результатів інтелектуальної діяльності, а інтелектуальна власність виступає основою функціонування сучасної держави та всіх сфер її діяльності.

Результати інтелектуальної діяльності, в тому числі й засоби індивідуалізації, набувають все більшого значення, а подальший розвиток суспільства потребує встановлення та здійснення адекватного та ефективного регулювання прав на такі об'єкти.

Стаття надійшла до редакції: 02.09.22

CONCEPT OF INTELLECTUAL PROPERTY

Viktoriya Andriiash, Doctor of Science in Public Administration, Educational and Scientific Institute of Public Management and Administration, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine.

The article emphasizes that globalization and the predominant focus on the results of intellectual activity should be considered the main features of the modern stage of human development. Under such conditions, motivational mechanisms for the effective use of intellectual resources, aimed at bringing the intangible results of intellectual activity to materialized market products that meet the various needs of modern society and the state, become particularly important. One of the most effective legal institutes aimed at solving this problem is the system of privileges for the results of intellectual activity – the institute of intellectual property. The analysis of the formation of the intellectual property institute showed that at this time a number of theories were formed that reveal its essence and are aimed at solving the fundamental contradiction in the field of creation and use of new knowledge, which, on the one hand, should be a public good that will ensure scientific and technical progress, and on the other hand, on the contrary, is the natural right of the creator of this knowledge, that is, a private good. This contradiction has an important influence on the formation of conflicts of interests in the field of creation and commercialization of the results of intellectual activity that restrain the development of innovative systems, and the institute of intellectual property is a compromise reached by society and the rules for resolving this contradiction established by

the state and the conditions for ensuring the effective interaction of the subjects of the innovation market. With the effective use of the results of intellectual activity, it is impossible to bypass the issue of the division of rights. Moreover, despite the existence of formal rules for the division of intellectual rights, in practice they often turn out to be insufficient, which leads to the emergence of difficult-to-resolve conflicts. It is obvious that the systematic formation and development of effective mechanisms for the use of the intellectual property institute plays a very important role in solving this problem.

Key words: intellectual property, results of intellectual activity, means of individualization, intellectual product, intellectual property right.

Received: 02.09.22

References:

1. Boiar A. O. (2007) *Intelektualna vlasnist : monohrafiia* [Intellectual property: monograph], Luts'k : RVV "Vezha" Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky, 164 s. [in Ukrainian].
2. Bazylevych, V.D. (2008) *Intelektualna vlasnist* [Intellectual Property], Kyiv, 431 s. [in Ukrainian].
3. Borko Yu. L. (2010) *Finansovyi mekhanizm upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu* [Financial mechanism of intellectual property management], K. : Lazuryt-Polihrat, 216 s. [in Ukrainian].
4. Butnik-Siverskyi, O. B. (2020) *Metodolohiia otsinky vartosti mainovykh prav intelektualnoi vlasnosti ta praktychni aspekty yih zastosuvannia: monohrafiia* [Methodology for estimating the value of intellectual property rights and practical aspects of its application: monograph], Kyiv, 344 s. [in Ukrainian].
5. Butnik-Siverskyi, O. B. and Petrenko, O. P. (2020) *Tinizatsiia ekonomiky ta intelektualnoi ekonomiky yak zahroza natsionalnii bezpetsi krainy ta yikh detinizatsiia: monohrafiia* [Tinization of the economy and intellectual economy as a threat to the country's national security and their detinization: monograph], Kyiv, 2020. 108 s. [in Ukrainian].
6. Diundin, V.D. (2014) *Intelektualna vlasnist yak holovna skladova intelektualnoho potentsialu* [Intellectual property as the main component of intellectual potential] *Efektivna ekonomika*, no. 5, S. 29-37. [in Ukrainian].

7. Haliants M. K. (2003) *Promyslova vlasnist: pravovi zasoby okhorony ta zakhystu : monohrafiia* [Industrial property: legal means of protection and protection: monograph], K.: NDI pryvat, prava i pidpriemnytstva, 256 s. [in Ukrainian].

8. Demchenko T. S. (2008) *Nedobrosovisnist zaiavnyka u zakonodavstvi pro tovarni znaky : monohrafiia* [Bad faith of the applicant in the legislation on trademarks: monograph], K.: Lazurit-Polihras, 94 s. [in Ukrainian].

9. Didkivskiy M. I. (2011) *Mizhnarodnyi transfer tekhnologii : navch. posib.* [International technology transfer: training. manual], K.: Znannia, 365 s. [in Ukrainian].

10. Idris, K. (2006) *Intelektualna vlasnist – potuzhnyi instrument ekonomichnoho zrostannia: per. s anh.* [Intellectual property is a powerful tool for economic growth: trans. with English] Kyiv, 372 s. [in Ukrainian].

11. Konstytutsiia Ukrainy, pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. (1996) [The Constitution of Ukraine, adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada of Ukraine on June 28, 1996.] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, rada.gov.ua* Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> [in Ukrainian]

12. Leoshchenko, D. I. (2012) Spivisnuvannia dvokh kontseptsii prava intelektualnoi vlasnosti v Ukraini: filosofskiy aspekt problemy [Coexistence of two concepts of intellectual property law in Ukraine: the philosophical aspect of the problem] *Humanitarniy visnyk ZDIA*, no. 49, s. 278-284 [in Ukrainian].

13. Lonh, D. and Rei, P. and Zharov, O. [ta in.] (2007) *Zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti: normy mizhnarodnoho i natsionalnoho zakonodavstva ta yikh pravozastosuvannia: [prakt. posib.]* [Protection of intellectual property rights: norms of international and national legislation and their enforcement: [practice. manual]] Kyiv, 448 s. [in Ukrainian].

14. Matviichuk V. K., Chuhaenko Yu. O., Savenkov O. I. (2013) *Intelektualna vlasnist yak dzherelo innovatsiinoho rozvytku natsionalnoho hospodarstva : monohrafiia* [Intellectual property as a source of innovative development of the national economy: monograph] Kyiv : VNZ «Natsionalna akademiia upravlinnia». 464 s. [in Ukrainian].

15. Melnyk O. M. (2003) *Subiekt prava intelektualnoi vlasnosti ta yoho tsyvilno-pravoviy status* [The subject of intellectual property law and its civil legal status], X.: Vyd-vo Natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav, 156 s. [in Ukrainian].

16. Mikulonok I. O. (2005) *Osnovy intelektualnoi vlasnosti : navchalnyi posibnyk* [Fundamentals of intellectual property: a study guide], K.: IVTs «Vydavnytstvo «Politehnika» ; Lira-K, 232 s. [in Ukrainian].

17. Nosik Yu. V.(2007) *Prava na komertsiiu taïmnytsiu v Ukraini: Monohrafiia* [Rights to commercial secrets in Ukraine: Monograph], K. : KNT, 240 s. [in Ukrainian].
18. Pererva, P.H. and Borzenko, V.I. and Kobieliëva, T.O. (2019) *Intelektualna vlasnist: mahisterskyi kurs: pidruchnyk* [Intellectual property: master's course: textbook] Kharkiv, 1002 s. [in Ukrainian].
19. Pidopryhora, O. A. and Butnik-Siverskyi, O. B. and Drobiazko, V. S. ta in. (2004) *Pravo intelektualnoi vlasnosti: akadem. kurs: pidruch. dlia stud. vyshch. navch. zal.* [Intellectual property right: academy. course: a textbook for higher education students] Kyiv, 672 s. [in Ukrainian].
20. Potiekhina V. O. (2008) *Intelektualna vlasnist : navchalnyi posibnyk* [Intellectual property: a study guide], K. : Tsentr uchbovoi literatury, 414 s. [in Ukrainian].
21. Poliakov, S.Iu. and Kurtov, A.I. and Nikitiuk, O.B. and Zmiivskyi, H.A Deiaki aspekty ta pryntsyipy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu v Ukraini [Some aspects and principles of intellectual property management in Ukraine] *Visnyk NTU «KhPI»*, no. 60, S. 72-83. [in Ukrainian].
22. Spitsyna, H. O., Hordeïuk, A. O. (2020) Osoblyvosti suchasnoi klasyfikatsii ob'ektiv prava intelektualnoi vlasnosti [Peculiarities of the modern classification of objects of intellectual property rights]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav.* № 3. S. 58-64. [in Ukrainian].
23. Semenova, V. H. (2015) Doslidzhennia sutnosti intelektualnoi vlasnosti v suchasnykh ekonomichnykh umovakh [Research of the essence of intellectual property in modern economic conditions] *Tekhnolohycheskyi audyt y rezervy proyzvodstva*, no. 6(5), S. 74-77. [in Ukrainian].
24. Stvorennia, okhoroïa, zakhyst i komertsializatsiia ob'ektiv prava intelektualnoi vlasnosti (2022) : materialy V Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu : el. zbïrnyk [Creation, protection, protection and commercialization of intellectual property rights: materials V All-Ukrainian Scientific and Practical Conference with International Participation] Kyiv, 377 s. [in Ukrainian].
25. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy (zi zminamy ta dopovnenniamy) № 2518-IX vid 15.08.2022 (2022) [The Law of Ukraine «Land Code of Ukraine»] Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].
26. Umantsiv H. (2007) Problemy identyfikatsii, otsinky ta obliku intelektualnoho kapitalu pidpriïemstva [Problems of identification, evaluation and accounting of intellectual capital of the enterprise], *Intelektualna vlasnist*, № 3, S. 29-33. [in Ukrainian].

27. Umantsiv, H. V. and Shushakova, H.V. (2020) *Oblik ob'ektiv intelektualnoi vlasnosti : monohrafiia* [Accounting for intellectual property: monograph] Kyiv, 432 s. [in Ukrainian].

28. Yuskaiev V. B. (2010) *Intelektualna vlasnist: navchalnyi posibnyk u dvokh chastyynakh* [Intellectual property: a study guide in in two parts], Sumy : Vydavnytstvo SumDU, Ch. 2, 148 s. [in Ukrainian].

29. Vasyliiev, O.V. (2016) Intelektualna vlasnist: vyznachennia, struktura ta rol u suchasnykh ekonomichnykh umovakh [Intellectual property: definition, structure and role in modern economic conditions] *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 6. S. 53-57 [in Ukrainian].

30. Virchenko, V.V. (2018) *Intelektualna vlasnist: teoretychni vytoky ta ekonomichni imperatyvy rozvytku* [Intellectual property: theoretical origins and economic imperatives of development], Kyiv, 488 s. [in Ukrainian].

31. Vsesvitnia konventsiiia pro avtorske pravo (2019) [World Copyright Convention] Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770 [in Ukrainian].

32. Yemelianov, V.M. and Yevtushenko, O. N. and Behlytsia, V.P. and Andriiash, V.I. and Lushahina, T.V. (2021) *Teoretyko-metodolohichni osnovy publichnoi vlady ta upravlinnia v Ukraini: monohrafiia* [Theoretical and methodological foundations of public power and management in Ukraine: monograph] Mykolaiv, 109 s. [in Ukrainian].

33. Zakonodavstvo Ukrainy u sferi intelektualnoi vlasnosti ta yoho pravozastosuvannia: natsionalni, yevropeiski ta mizhnarodni vymiry (2021) : *materialy IX Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii molodykh vchenykh ta studentiv z problem intelektualnoi vlasnosti: el. zbirnyk* [Legislation of Ukraine in the field of intellectual property and its enforcement: national, European and international dimensions: materials of the 9th All-Ukrainian scientific and practical conference of young scientists and students on intellectual property problems] Kyiv, 401 s. [in Ukrainian].

34. Zakoretska H. (2007) Do udoskonalennia tsyvilnoho zakonodavstva pro pravo intelektualnoi vlasnosti na ratsionalizatorsku propozytsiiu [To improve the civil legislation on the intellectual property right to the innovative proposal] *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. № 3. S. 23-30. [in Ukrainian].

35. Zhukov, V. (2000) Rynok intelektualnoi vlasnosti i novyi Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [The intellectual property market and the new Civil Code of Ukraine] *Intelektualna vlasnist*, no. 3, S. 43-45. [in Ukrainian].

36. Shtyrov O. M. (2022) Mediatsiia yak pravovyi instrument zakhystu prav intelektualnoi vlasnosti [Mediation as a legal tool for the protection of intel-

lectual property rights] *Investytsii praktyka ta dosvid*, no. 22, S. 98-102. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.22.98> [in Ukrainian].

37. Volik Vyacheslav V., Diachenko S, Sokorynskyi Iur., Yemelyanov V., Ryabovol L. Patent Trolling as Problem of Intellectual Property Rights // *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Volume 22, Special Issue 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Patent-trolling-as-problem-of-intellectual-property-rights-1544-0044-22-SI-2-364.pdf> [in English].

Відомості про авторів / Information about the Authors

Андріяш Вікторія Іванівна: Навчально-науковий інститут публічного управління та адміністрування, Чорноморський національний університет імені Петра Могили вул. 68 десантників 10, Миколаїв, 54003, Україна.

Victoria Andriyash: Educational and Scientific Institute of Public Management and Administration, Black Sea National University of Petro Mohyla: 68 Desantnykiv str. 10, Mykolaiv, 54003, Ukraine.

ORCID. ORG/ 0000-0001-5294-7456

E-mail: andriyash_v2017@ukr.net